ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

«Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ
НАО «ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л. Н. ГУМИЛЕВА»
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Экономика ғылымдарының докторы, профессор Байжолова Раиса Әлиқызының мерейтойына арналған **«ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ: ШЫНДЫҚТАР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР»** атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының

ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ

25 қаңтар 2025 ж.

СБОРНИК ТРУДОВ

международной научно-практической конференции **«ЭКОНОМИКА КАЗАХСТАНА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ»,** посвященной юбилею доктора экономических наук, профессора Байжоловой Раисы Алиевны.

25 января 2025 г.

PROCEEDINGS

of the international scientific and practical conference **«ECONOMY OF KAZAKHSTAN: REALITIES AND PROSPECTS»**, dedicated to the anniversary of Doctor of Economics, Professor Raissa Alievna Baizholova.

January 25, 2025

Астана, Қазақстан
Astana, Kazakhstan

УДК 338 (574)
ББК 65.9 (5Каз)
Қ 18

Рецензенты:
Галиева А.Х. – д.э.н., профессор, «Esil University», г. Астана, Республика Казахстан
Хойч А. - доктор PhD, ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

Редакционная коллегия

Шалболова У. Ж. – главный редактор, д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Майдырова А. Б. - д.э.н., профессор, заведующий кафедрой, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Байжолова Р. А. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Санг-Кью Ли - доктор PhD, профессор, Андонгский национальной университет, г.Андонг, Южная Корея
Каштякова Элена - доктор PhD, ассоциированный профессор, Экономический университет Братиславы, г.Братислава, Республика Словакия
Егембердиева С. М. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Жанабаева Ж.К. - к.э.н., ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Исаева Б.К. - доктор PhD, и.о. доцента, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Ергалиев Р.Е. – магистр экономики, старший преподаватель, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Досмаганбетов Н.С. - магистр экономики, докторант, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

ISBN 978-601-385-042-9

«Қазақстан экономикасы: шындықтар мен перспективалар»: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы / У.Ж. Шалболованың жалпы редакциясымен. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025. - 513 б.

«Экономика Казахстана: реалии и перспективы»: сб. материалов межд. науч.-практ. конференции / под. общей ред. Шалболовой У.Ж.. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025.- 513 с.

Works of the international scientific-practical conference «Economy of Kazakhstan: Realities and Prospects» / under the general editorship of U.Zh. Shalbolova. – Astana: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025.- 513 p.

УДК 330.010 (574)
ББК 65.050 (5Каз)

ISBN 978-601-385-042-9

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025
© Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS

ӨМІРБАЯН 9

ҚҰТТЫҚТАУЛАР 15

Аббасов Э. Т. КӘСІПКЕРЛІККЕ ТАРТУ ЖАСТАР ЖҰМЫССЫЗДЫҒЫН ТӨМЕНДЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ 22

Абдырахманова А. А. БАЛАЛЫ ОТБАСЫЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ ТУРАЛЫ 27

Абылкасимова Ж.А., Ибраева А.К., Акишева Д.М. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ 32

Ажикенов А.Б. ПОВЫШЕНИЕ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ МНОГОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА АСТАНА) 34

Азылканова С.А. ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 38

Айдархан З.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРЖЫ ИНКЛЮЗИЯСЫ: ЕЛДЕГІ ХАЛЫҚТЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ 41

Аймурзина Б.Т., Каменова М.Ж. ФИНАНСОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА 45

Амангелды Г. ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ 49

Аминова А.А. ТҰРҒЫН ҮЙ НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ПРОБЛЕМАЛАРЫ (ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА) 52

Асанов Н.Ж. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИИ В ГАЗОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 58

Асемхан А.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИЗНЕС ПЕН КОРПОРАТИВТІК МӘДЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІ: ТҰРАҚТЫ ДАМУДАҒЫ РӨЛІ 61

Асылхан А.А. ӨНЕРКӘСІПТІК КӘСІПОРЫНДАРДА БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ БАСҚАРУДЫ ЖЕТІЛДІРУ 66

Ашим А.А. РОЛЬ АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ В ПОВЫШЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ 69

Әбдіжәлел А.А. УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА 74

Әуесхан Ғ.А. ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА ГЕНЕРАЦИИ ЦИФРОВОГО ПРОФИЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ IT-СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВЕ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОДЕЛИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ 79

Баймагамбетова А.А., Сейтхожина Д.А. ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОБЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ 84

Балгынбек Д. АНАЛИЗ РОЛИ И ПУТИ “ЗЕЛЕНОГО УНИВЕРСИТЕТА” В ПРОДВИЖЕНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....88

Баштовая А.С., Жолдоякова Г.Е. ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВ НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....93

Бегімбай К.М. АНАЛИЗ МИРОВЫХ ПРАКТИК ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ.....96

Бейсекенова К.С. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА НЕДВИЖИМОСТИ В КРУПНЫХ ГОРОДАХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....99

Бисембиева Ж.К. АДАМИ КАПИТАЛ САПАСЫНЫҢ ДАМУЫН БОЛЖАУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ.....104

Богомолова И.П., Шатохина Н.М., Бородкина А.С. УПРАВЛЕНИЕ СЫРЬЕВОЙ ДИВЕРСИФИКАЦИЕЙ ПРОИЗВОДСТВА ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПРОДУКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КОНДИТЕРСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ.....110

Габдушев Т.А. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЗАНЯТОСТИ ТРУДОСПОСОБНЫХ МАЛООБЕСПЕЧЕННЫХ ГРАЖДАН.....114

Джангарашева А.Р., Забекова Д.А. ЭВОЛЮЦИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ КИТАЯ: УРОКИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....119

Джумагулова Ж.Х., Кушкалиева С.И. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМЫТУ СТРАТЕГИЯСЫ.....123

Досмағанбетов Н.С., Каштякова Э. ИННОВАЦИЯЛЫҚ КЛАСТЕРЛЕРДІҢ ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН ДАМЫТУДАҒЫ РӨЛІ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....126

Дүйсембаев А.А. ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ АҚШ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТТЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....130

Дюсекина М.С. ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ДАМЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАР ЖӘНЕ РЕТТЕУ АРАСЫНДАҒЫ ТЕҢГЕРІМДІ ҚАТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ РӨЛІ.....134

Елеубекова Б.Е. ПЕТИЦИЯ АЗАМАТТЫҚ ҚАТЫСУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ.....139

Ергалиев Р.Е. ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ ЛОГИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ И ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК.....143

Ерімбетова Т.Қ. ЖАҺАНДЫҚ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІНІҢ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ: ГЕОСАЯСИ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН ЛОГИСТИКАЛЫҚ ШЕШІМДЕР.....148

Жанбатыр А.Ж. АНАЛИТИКА БОЛЬШИХ ДАННЫХ В МСП И ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПАНИИ.....151

Жанұзақова З.Қ. ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СФЕРЕ ТУРИЗМА: ПРОБЛЕМЫ И ТРУДНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ.....154

Жиенбаева Г.М., Бержанова А.М. ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕҢБЕК НАРЫҒЫНА ЫҚПАЛЫНЫҢ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....158

Жумажанова М.Т. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕКЕШЕЛІК ӘРІПТЕСТІК ЖҮЙЕСІН ЦИФРЛАНДЫРУ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....161

Жуматаева Б.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ВЕНЧУРЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН БОЛАШАҒЫ 165

Жунусова С.А. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ ПРИ РЕОРГАНИЗАЦИИ И ЛИКВИДАЦИИ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ 170

Жусупов Р.С. САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ БӘСЕКЕЛІК ҚАБІЛЕТТІЛІГІНЕ ТИГІЗЕТІН ӘСЕРІ 174

Жұманова Қ.І. ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ПРОЦЕСІН ЖЕТІЛДІРУ 177

Зокирова М.И. ИНКЛЮЗИВНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СНИЖЕНИЯ БЕДНОСТИ 181

Икромов К.Т. ФИНАНСОВАЯ ИНКЛЮЗИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ 185

Исмагулов М.Р. ВОЗДЕЙСТВИЕ ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКИ НА УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 187

Каиргазинова А.А. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТА В УСЛОВИЯХ КАЗАХСТАНА 192

Капенова А.Ж. ФИНАНСИРОВАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 196

Карибай Д.З., Кожахметов З.К. ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ КАДРЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ: МӘНІ, ДЕҢГЕЙЛЕРІ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСТЫРЫП, ДАМЫТУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ 201

Карымсакова Ж.К. ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ 207

Касымгужин И.А. РОЛЬ МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТСКИХ КОМПАНИЙ КАЗАХСТАНА 211

Кенжеғұл М.О., Сейтхожина Д.А. SMART ЭКОНОМИКАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АДАМИ КАПИТАЛЫ: ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ 215

Клишанец Ю.А. ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА 219

Колесникова Е.В., Троцкая Д.С. СРАВНЕНИЕ МЕТОДОВ РАСЧЁТА НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ В КАЗАХСТАНЕ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ 222

Култанова Н.Б. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ: ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА 226

Кусаинова А.Б. ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР ЭФФЕКТИВНОСТИ: ОПЫТ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 230

Кусайнова А.К. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДОЛГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И ЕГО УПРАВЛЕНИЕ 234

Қадыров Б.Қ. АЙМАҚТАРДА ЖЕРГІЛІКТІ БИЛІК ОРГАНДАРЫ ҚЫЗМЕТІНДЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ. 238

Қажыбек І.Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БЮДЖЕТТІК ЖОСПАРЛАУДЫ ЖАҢҒЫРТУ 242

Қожаханов А.А. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В ЗДРАВООХРАНЕНИИ 245
Мауадинов Қ.М. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНДА СУДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ- КЕЗЕК КҮТТІРМЕС МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ 249
Мәден Н.Н. ЖЕРГІЛІКТІ АТҚАРУШЫ ОРГАНДАРДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ 254
Мәмиев М.С. ОПТИМИЗАЦИЯ ЦИАНИРОВАНИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА 260
Мейрамов Е.К. ПРОБЛЕМА РЫНКА ТРУДА В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 264
Мейрамова М.М. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ САЛЫҚ ЕСЕБІНІҢ НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕЛУІ 267
Мельник А.Г. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КАЗАХСТАНА .. 272
Мизамбекова Ж.К. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА И ПУТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ 276
Мизанбекова С.К., Джумабаева А.М. ПРОИЗВОДСТВО КАЗАХСТАНСКОЙ ПШЕНИЦЫ В ПОВЫШЕНИИ ЕЕ ЭКСПОРТА 280
Мирақбаров Ж.Ә. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ ӘЛЕУЕТІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ . 285
Молдашов Н.О. БҮГІНГІ ТАҢДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕОРИЯНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ РЕТІНДЕГІ МАҢЫЗЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ 288
Музафаров А.А. СОЦИАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ПРОГРАММЫ ЛОЯЛЬНОСТИ КАК ИНСТРУМЕНТ ДОВЕРИЯ И ДОЛГОСРОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ С КЛИЕНТАМИ .. 292
Мукушев Т.Б. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫ 296
Надыбаев Н.Н. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ И ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ: ИНСТРУМЕНТЫ И МЕТОДЫ 301
Наетова Н.К. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМДАРДАҒЫ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 305
Найзабекова А.А. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ АГРОПРОМЫШЕННОГО КОМПЛЕКСА КАЗАХСТАНА 309
Нурсейтова А.Н. ФРАНЧАЙЗИНГ ҮЛГІЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУЫНА ӘСЕРІ 314
Нұрланұлы Абдул-Хасен ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘУЕ БИЛЕТТЕРІ БАҒАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА НАРЫҚТЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ 319
Омарова К.А. ТУРИСТСКИЕ ДЕСТИНАЦИИ КАЗАХСТАНА И САНАТОРНО-КУРОРТНЫЕ ЗОНЫ 323
Плотников Н.А., Жолдоякова Г.Е. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В РК 328
Примбетова С.Ч., Отетилеуов А.О. ЦИФРЛАНДЫРУ – МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ СТРАТЕГИЯСЫ 333

Разиев К.Б. ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАТЫС ӨҢІРЛЕРІНДЕГІ МАЛ АЗЫҒЫН БАЗАСЫН НЫҒАЙТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 338

Раимкулова А.М. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЭФФЕКТ РАЗВИТИЯ ВОЗОБНОВЛЯМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ КАЗАХСТАНА 343

Рсалиева А.А., Балғабаева О.Б. ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И РАЗВИТИЕ РЫНКА ТРУДА СТРАНЫ: ВЗАИМОВЛИЯНИЕ В УСЛОВИЯХ ДИНАМИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ 346

Садыкова Д.А. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ЧАСТНОГО СЕКТОРОВ В ПРОДВИЖЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ БРЕНДОВ ЧЕРЕЗ КУЛЬТУРУ 353

Салыков А.М. ЭТАПЫ ТРАНСФОРМАЦИИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ 356

Самархан Г.А. САЛЫҚТЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АХУАЛЫНА ӘСЕРІ 361

Сансызбайұлы Б. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАСЫЛ ҚАРЖЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ 364

Сапарова Г.К., Аяганова А.Б. ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ПРИМЕР АТЫРАУСКОЙ ОБЛАСТИ 367

Сапиолдаева Б.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЗАҢ ШЫҒАРУШЫ ОРГАНЫ ҚЫЗМЕТІНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ЕНГІЗУ 372

Саябаев К.Б. РОЛЬ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ 377

Серік Ш.Қ. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ 381

Серікова А.Р. ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ МАКРОИНДИКАТОРЛАРДЫҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҒАЛАУДА МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ РӨЛІ 386

Смагулова Ж.Б. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВИЗАЦИИ АПК 390

Султанбек А.С. ИНВЕСТИЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПО РАЗВИТИЮ НЕФТЕПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ И НЕФТЕХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА 394

Сыздыков А.Ж. РОЛЬ ФОНДОВОГО РЫНКА В ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА 399

Тасболатов А.Е. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ РАСХОДОВАНИЯ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ АВТОДОРОЖНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА 403

Тасмағамбетова Н.Б. БЫЛҒАРЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ШОЛУ 408

Текиманова А.Б. ВОЗМОЖНОСТИ И ВЫЗОВЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА КАК НОВОЙ СТУПЕНИ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ 413

Темирбекова К.Т., Омарова А.К. НАЛОГОВЫЕ СТИМУЛЫ ДЛЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА: ОПЫТ ЮЖНОЙ КОРЕИ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ 417

Токенова Е.С. ВНЕДРЕНИЕ ESG-ФАКТОРОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ....421

Төлегенов Ж.С. «ХАЛЫҚ ҮНІНЕ ҚҰЛАҚ АСАТЫН МЕМЛЕКЕТ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ АЯСЫНДА МЕМЛЕКЕТ ПЕН ҚОҒАМ АРАСЫНДАҒЫ ДИАЛОГТЫ ДАМЫТУ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМСЫЗ ЕТУДЕГІ РӨЛІ....426

Турғанбаев Т.Ә. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ҮШІН ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ ӘЛЕУЕТІ....430

Усенқұлова А.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП САРАПТАМАСЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕСІН ӘЗІРЛЕУ....434

Хасен А.М. ОПТИМИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ....439

Хасен М.Ж. РОЛЬ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В РАЗВИТИИ РЫНКА ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН....443

Хасенова Н.Н. ПЕРЕХОД К КРЕАТИВНОЙ ЭКОНОМИКЕ В КАЗАХСТАНЕ: SWOT-АНАЛИЗ И ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ....447

Цуканова К.А., Воронцова Ю.Н., Ступникова Д.А. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ В УСЛОВИЯХ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ УГРОЗАМ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ....454

Шаймерденова З.Ж. РОЛЬ КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ НА ФИНАНСОВОМ РЫНКЕ КАЗАХСТАНА....457

Шалболова У.Ж., Салыков А.М. ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИИ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ 461

Шамбыл Қ.Ә. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АҒЫНДАРЫНА ТАЛДАУ ЖҮРГІЗУ....467

Шоканов Р.А. АМОРТИЗАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА ОРГАНИЗАЦИИ, УЧЕТ, АУДИТ И АНАЛИЗ СПОСОБОВ ЕЁ ПРИМЕНЕНИЯ....472

Шохабаева А.С. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ....478

Akbota Khassenova ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF AGRICULTURAL SUBSIDIES IN KAZAKHSTAN 483

Akhmetov Serik Sergazievich THE IMPACT OF RISKS ON THE EFFECTIVENESS OF PROJECT FINANCING IN KAZAKHSTAN TAKING INTO ACCOUNT THE TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE DERIVATIVES MARKET 488

Magzumova Lazzat Kenzhebekovna GREEN INVESTMENTS AND THEIR IMPACT ON KAZAKHSTAN'S ECONOMIC DEVELOPMENT AS PART OF THE TRANSFORMATION 491

Muratbekov Yelnaz Dauletuly APPLICATIONS IN PUBLIC SECTOR PROCESS REENGINEERING FOR INNOVATION AND EFFICIENCY....495

Saparova Dana Askhatovna ROLE OF INVESTMENTS IN GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN’S AGRIC.-ULTURAL SECTOR

Toleuova Kamila Barkatovn THE ECONOMICS OF HEALTHCARE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: FINANCING, EFFICIENCY, AND GROWTH....503

Zhuman Gabit Sagyndykuly METHODS OF ACCOUNTING FOR INCOME AND EXPENSES: HOW TO PROPERLY ASSESS THE FINANCIAL EFFICIENCY OF BUSINESS....507

ӘОЖ 336.63

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АҒЫНДАРЫНА ТАЛДАУ ЖҮРГІЗУ

Шамбыл Қажыкелді Әділханұлы
koden2000@mail.ru
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Экономика факультетінің 1-курс докторанты, Астана, Қазақстан Республикасы
Ғылыми жетекші – Байжолова Р.А., э.ғ.д., профессор

Қазақстан Республикасы – 20 ғасырдың соңында қайтарылған тәуелсіздіктің даму кезеңінде небары 30 жылдық периодта экономикалық дамуы интенсивті жүргізілген жас мемлекет. Дегенмен, тарих сахнасында жас мемлекет ретінде қарастырылса да экономикалық өсімі мен мемлекеттік құрылыстың озық үлгілерін көрсетті. Жаһандық саяси аренада ұлттық тұғырын берік негізде бекіткен әрі қоғамдық келісімі мығым мемлекет ретінде әлемге өзін таныта алды. Экономикалық даму мен жоғарыда аталған саяси-экономикалық жетістіктерге қол жеткізу мақсатында еліміз үшін маңызды мәселелердің бірі – тікелей шетел инвестициялар тарту мен дербес инвестициялық менеджментті жүргізу болды. Ғылыми зерттеу жұмысы аталған мәселе бойынша аналитикалық пайымдаулар мен предиктивті ұсыныстарды атап көрсетеді. Талдау жүргізу үшін, алдымен, инвестициялар ағыны бойынша Қазақстанда бүгінгі күні қалыптасқан статус-кво жағдайды қарастыруымыз қажет. Кейінгі аналитикалық талдау негізгі көрсеткіштердің динамикасына сүйенеді. Деректер 2020-2024 жыл аралығында орын алған 5-жылдық периодты қамтиды.

Кесте 1 - Қазақстанның инвестициялық ағындарының 2020-2024 жылдары аралығындағы салалар бойынша динамикасы, млн.АҚШ доллары

№	Көрсеткіш атауы	2020	2021	2022	2023	2024	Өзгеріс, 2024/2020	
							+,-	%
1	Ауыл шаруашылығы	3,4	2,0	20,8	-33,4	9,2	5,8	171%
2	Кен өндіру	2 553,7	-584,2	4 060,9	234,4	-2 327,5	-4 881,2	-191%
3	Өңдеу өнеркәсібі	517,7	1 983,9	184,8	1 468,2	904,6	386,9	75%
4	Электрмен жабдықтау	79,7	155,9	-56,1	170,8	79,9	0,2	0%
5	Сумен жабдықтау	36,2	6,2	23,2	4,7	7,0	-29,2	-81%
6	Құрылыс	379,9	341,1	494,4	481,2	214,3	-165,6	-44%
7	Көтерме және бөлшек сауда	386,5	674,2	1 231,0	1 116,5	1 700,7	1 314,2	340%
8	Көлік және қоймалау	-453,7	-1 247,4	-184,6	153,9	-381,0	72,7	-16%
9	Тұру және тамақтану	72,6	124,0	-107,2	12,3	-20,6	-93,2	-128%
10	Ақпарат және байланыс	133,9	247,9	-380,1	68,2	111,6	-22,3	-17%
11	Қаржы және сақтандыру	819,0	1 401,8	158,1	-455,0	-280,1	-1 099,1	-134%
12	Жылжымайтын мүлік	-204,2	-98,8	25,8	239,0	-4,2	200,0	-98%
13	Ғылыми және техникалық қызмет	-235,7	334,2	998,5	-150,5	-34,9	200,8	-85%

14	Әкімшілік және қосалқы қызмет	-29,1	56,5	44,8	37,6	34,2	63,3	-218%
15	Білім беру және денсаулық сақтау	9,2	5,8	50,4	11,3	12,9	3,7	40%
16	Өзге де қызмет түрлері	-399,4	-50,0	-3,3	5,0	46,7	446,1	-112%
17	*Барлығы*	*3 670*	*3 353*	*6 561*	*3 364*	*73*	*-3 597*	*-98%*
Ескерту – [1] дереккөздері негізінде құрастырылды								

Жалпы алғанда, кестеде көрсетілген мәліметтерге сүйенсек, Қазақстандағы инвестициялық ағындардың 2020 жылмен салыстырғанда 2024 жылы айтарлықтай құлдырағаны байқалады. Мәселен, барлық салаларды қоса есептегендегі жиынтық көлем 2020 жылы 3 670 млн. АҚШ долларын құраса, 2024 жылы небәрі 73 млн. АҚШ долларына дейін төмендеп (яғни, -3 597 млн. долл.), 98%-ға қысқарған. Бұл көрсеткіш ел экономикасындағы жалпы инвестициялық белсенділіктің күрт азайғанын айғақтайды. Ең үлкен оң өзгеріс көтерме және бөлшек сауда саласында байқалады. 2020 жылы 386,5 млн. долл. болса, 2024 жылы 1 700,7 млн. долл.-ға дейін өсіп, 340%-дық оң динамиканы көрсетіп отыр. Бұл тұтыну нарығындағы белсенділіктің артқанын немесе аталмыш салаға инвестициялардың басым бағытта құйылуын білдіреді. Өңдеу өнеркәсібінде 2020 жылы 517,7 млн. доллар болса, 2024 жылы 904,6 млн. долларға жетіп, 386,9 млн. долларлық өсіммен 75%-ға артқан. Бұл сала ел экономикасын әртараптандыруға және қайта өңдеу секторына басымдық беруге тырысудың нәтижесін көрсетеді. Көрсеткіштері нашарлаған салаларға келетін болсақ, кен өндіру саласында 2020 жылы 2 553,7 млн. доллар көлемінде болған инвестиция 2024 жылы -2 327,5 млн. долларға дейін құлдыраған. Абсолюттік өзгерісі -4 881,2 млн. долларды, пайыздық өзгерісі -191%-ды құрайды.

Кесте 2 -Қазақстанның инвестициялық ағындарының 2020-2024 жылдары аралығындағы салалар бойынша құрылымының динамикасы, %

№	Көрсеткіш атауы	2020	2021	2022	2023	2024	Өзгеріс, 2024/2020
1	Ауыл шаруашылығы	0,1%	0,1%	0,3%	-1,0%	12,6%	13%
2	Кен өндіру	69,6%	-17,4%	61,9%	7,0%	-3188,4%	-3258%
3	Өңдеу өнеркәсібі	14,1%	59,2%	2,8%	43,6%	1239,2%	1225%
4	Электрмен жабдықтау	2,2%	4,6%	-0,9%	5,1%	109,5%	107%
5	Сумен жабдықтау	1,0%	0,2%	0,4%	0,1%	9,6%	9%
6	Құрылыс	10,4%	10,2%	7,5%	14,3%	293,6%	283%
7	Көтерме және бөлшек сауда	10,5%	20,1%	18,8%	33,2%	2329,7%	2319%
8	Көлік және қоймалау	-12,4%	-37,2%	-2,8%	4,6%	-521,9%	-510%
9	Тұру және тамақтану	2,0%	3,7%	-1,6%	0,4%	-28,2%	-30%
10	Ақпарат және байланыс	3,6%	7,4%	-5,8%	2,0%	152,9%	149%
11	Қаржы және сақтандыру	22,3%	41,8%	2,4%	-13,5%	-383,7%	-406%
12	Жылжымайтын мүлік	-5,6%	-2,9%	0,4%	7,1%	-5,8%	0%
13	Ғылыми және техникалық қызмет	-6,4%	10,0%	15,2%	-4,5%	-47,8%	-41%
14	Әкімшілік және қосалқы қызмет	-0,8%	1,7%	0,7%	1,1%	46,8%	48%
15	Білім беру және денсаулық сақтау	0,3%	0,2%	0,8%	0,3%	17,7%	17%
16	Өзге де қызмет түрлері	-10,9%	-1,5%	-0,1%	0,1%	64,0%	75%

Ескерту – [1] дереккөздері негізінде құрастырылды

Өңдеу өнеркәсібі 2020 жылғы 14,1%-дан 2024 жылы 1239,2%-ға дейін көтерілген. Пайыздық өсім 1225%-ды көрсетіп тұр. Бұл өңдеу секторын дамытуға жасалған саясат немесе нарық конъюнктурасының тартымды болуы нәтижесінде өндіріс саласына тартылған инвестициялардың үлесі айтарлықтай артқанын көрсетеді. Кен өндіру 2020 жылы 69,6%-ды құраса, 2024 жылы -3188,4%-ға дейін төмендеген. Соңғы бағанда көрсетілгендей, 2024/2020 аралығындағы өзгеріс -3258%-ға жеткен. Бұл көрсеткіш мұнай-газ, тау-кен өндірісі саласына келген инвестициялардың не мүлдем азайғанын, не теріс динамика көрсетіп отырғанын меңзейді. Ауыл шаруашылығында 2020 жылы 0,1% болса, 2024 жылы 12,6%-ға дейін өсіп, жалпы 13%-дық оң өзгеріс алған. Бұл саладағы үлестің аса жоғары емес болғанына қарамастан, өсу қарқыны тұрақты сипатта. Жалпы құрылымдағы ірі өзгерістер: өңдеу өнеркәсібі, көтерме және бөлшек сауда, құрылыс сияқты салаларда өте ірі пайыздық өсулер байқалады. Бұл экономикада өндірістік және сауда секторының жанданып келе жатқанын немесе осы бағыттарға инвестиция салу тиімділігінің артқанын білдіреді. Кен өндіру және қаржы салаларында құлдырау: мұнай-газ, тау-кен өндірісінде теріс көрсеткіштердің тереңдеп кетуі инвестициялық климатқа бірқатар қауіп төндіреді. Сондай-ақ қаржы және сақтандыру саласындағы инвестициялар үлесінің төмендеуі де капитал ағындарын әлсіретуі мүмкін.

Әлеуметтік секторлар мен өзге де қызмет түрлерінің маңызы: Білім беру, денсаулық сақтау, сумен жабдықтау секілді салаларда көрсеткіштердің жақсаруы халықтың әл-ауқаты мен өмір сапасын арттыруға бағытталған инвестициялардың өсіп келе жатқанын көрсетеді. Экономиканы әртараптандырудың көрінісі: өңдеу өнеркәсібі мен сауда саласына инвестициялардың ағыны Қазақстанның мұнай-газ секторы мен шикізатқа тәуелділігін азайтуға деген ұмтылысын аңғартады.

Кесте 3 - Қазақстанның инвестициялық ағындарының 2020-2024 жылдары аралығындағы өңірлер бойынша динамикасы, млн.АҚШ доллары

№	Көрсеткіш атауы	2020	2021	2022	2023	2024	Өзгеріс, 2024/2020	
							+,-	%
1	Абай облысы (Семей қ.)	212,9	216,6	-113,7	61,1	-391,5	-604,4	-284%
2	Ақмола облысы	-42,5	24,7	90,3	343,3	209,8	252,3	-594%
3	Ақтөбе облысы	-160,0	853,8	-178,7	987,7	-14,3	145,7	-91%
4	Алматы облысы (Қонаев қ.)	213,3	337,6	430,3	531,3	173,8	-39,5	-19%
5	Алматы қаласы	1 267,6	367,5	1 040,7	777,6	1 269,3	1,7	0%
6	Астана қаласы	180,2	711,0	1 333,4	1 025,9	-404,2	-584,4	-324%
7	Атырау облысы	2 326,7	-601,0	3 016,2	-1 371,3	-2 248,3	-4 575,0	-197%
8	Батыс Қазақстан облысы	-80,8	-48,1	-82,7	-153,5	-92,7	-11,9	15%
9	Жамбыл облысы	10,2	-62,6	29,9	174,2	47,4	37,2	365%
10	Жетісу облысы (Талдықорған қ.)	23,0	6,1	-1,9	22,2	39,4	16,4	71%
11	Қарағанды облысы	-14,1	427,5	512,0	-25,7	182,3	196,4	-1393%

12	Қостанай облысы	-283,0	209,4	487,9	188,2	133,8	416,8	-147%
13	Қызылорда облысы	-57,3	187,9	225,8	259,0	153,0	210,3	-367%
14	Маңғыстау облысы	-440,4	-50,7	128,9	529,7	492,3	932,7	-212%
15	Павлодар облысы	487,1	36,7	-611,0	-570,2	-383,6	-870,7	-179%
16	Солтүстік Қазақстан облысы	-5,3	-2,1	19,1	64,9	27,2	32,5	-613%
17	Түркістан облысы	75,7	542,8	255,0	44,1	477,5	401,8	531%
18	Ұлытау облысы (Жезқазған қ.)	22,2	-50,2	-569,8	-40,6	95,8	73,6	332%
19	Шығыс Қазақстан облысы	-78,8	209,3	471,9	490,8	267,0	345,8	-439%
20	Шымкент қаласы	13,0	37,1	77,8	25,3	38,8	25,8	198%
21	*Барлығы*	*3 670*	*3 353*	*6 561*	*3 364*	*73*	*-3 597*	*-98%*
Ескерту – [1] дереккөздері негізінде құрастырылды								

Көптеген өңірлерде инвестициялық ағындардың теріс мәнге ауысуы немесе айтарлықтай төмендеуі жалпы ел бойынша көрсеткіштің 98%-ға құлдырауына алып келген. Соған қарамастан, кейбір өңірлер (Жамбыл, Түркістан, Ұлытау, Шымкент) инвестициялық белсенділікті арттыра алғаны байқалады.

Кесте 4 - Қазақстанның инвестициялық ағындарының 2020-2024 жылдары аралығындағы өңірлер бойынша құрылымының динамикасы, %

№	Көрсеткіш атауы	2020	2021	2022	2023	2024	Өзгеріс, 2024/2020
1	Абай облысы (Семей қ.)	5,8%	6,5%	-1,7%	1,8%	-536,3%	-542%
2	Ақмола облысы	-1,2%	0,7%	1,4%	10,2%	287,4%	289%
3	Ақтөбе облысы	-4,4%	25,5%	-2,7%	29,4%	-19,6%	-15%
4	Алматы облысы (Қонаев қ.)	5,8%	10,1%	6,6%	15,8%	238,1%	232%
5	Алматы қаласы	34,5%	11,0%	15,9%	23,1%	1738,8%	1704%
6	Астана қаласы	4,9%	21,2%	20,3%	30,5%	-553,7%	-559%
7	Атырау облысы	63,4%	-17,9%	46,0%	-40,8%	-3079,9%	-3143%
8	Батыс Қазақстан облысы	-2,2%	-1,4%	-1,3%	-4,6%	-127,0%	-125%
9	Жамбыл облысы	0,3%	-1,9%	0,5%	5,2%	64,9%	65%
10	Жетісу облысы (Талдықорған қ.)	0,6%	0,2%	0,0%	0,7%	54,0%	53%
11	Қарағанды облысы	-0,4%	12,7%	7,8%	-0,8%	249,7%	250%
12	Қостанай облысы	-7,7%	6,2%	7,4%	5,6%	183,3%	191%
13	Қызылорда облысы	-1,6%	5,6%	3,4%	7,7%	209,6%	211%
14	Маңғыстау облысы	-12,0%	-1,5%	2,0%	15,7%	674,4%	686%
15	Павлодар облысы	13,3%	1,1%	-9,3%	-17,0%	-525,5%	-539%
16	Солтүстік Қазақстан облысы	-0,1%	-0,1%	0,3%	1,9%	37,3%	37%
17	Түркістан облысы	2,1%	16,2%	3,9%	1,3%	654,1%	652%
18	Ұлытау облысы (Жезқазған қ.)	0,6%	-1,5%	-8,7%	-1,2%	131,2%	131%
19	Шығыс Қазақстан облысы	-2,1%	6,2%	7,2%	14,6%	365,8%	368%
20	Шымкент қаласы	0,4%	1,1%	1,2%	0,8%	53,2%	53%
Ескерту – [1] дереккөздері негізінде құрастырылды							

Өңірлер арасында инвестициялық құрылымда үлкен алшақтық бар. Кей өңірлерде (Алматы қ., Маңғыстау, Түркістан, Шығыс Қазақстан облыстары) үлестің күрт жоғарылауы байқалса, басқаларында (Атырау, Астана, Павлодар, Абай облыстары) терең теріс нәтиже көрініс тапқан. Бұл өңірлердегі нақты жобалар, ресурстардың бөлінуі және экономикалық жағдайдың әркелкі екенін көрсетеді.

Қорытындылай келе, 2020-2024 жылдар аралығында Қазақстанда инвестициялық ағындар салалық және өңірлік тұрғыда айтарлықтай құбылған. Салалар тұрғысынан алғанда, көтерме және бөлшек сауда, өңдеу өнеркәсібі, құрылыс секілді бағыттарда күрт өсім байқалса, кен өндіру, қаржы және сақтандыру салаларында терең құлдырау көрініс тапты. Бұл экономикадағы әртараптандыру үрдістерін де, сонымен қатар шикізат секторына қатысты тәуекелдерді де айқындайды.

Өңірлік тұрғыда, Алматы қаласы, Маңғыстау, Түркістан, Шығыс Қазақстан сияқты облыстарда инвестиция үлесінің айтарлықтай ұлғайғаны байқалса, Атырау, Павлодар, Астана, Абай облыстары біршама теріс көрсеткіштерге ие болды. Жалпы алғанда, 2020 жылдан 2024 жылға дейін ел бойынша жиынтық инвестициялар 98%-ға дейін құлдырағанымен, кейбір салалар мен өңірлердегі оң динамика экономиканың болашақта дамуына үміт береді.

Пайдаланылған көздер тізімі

1. [Электронды ресурс] – URL: https://nationalbank.kz/ru (қаралған күні: 07.01.2025).